

Geometria analityczna

→ Długość odcinka

Długość odcinka o końcach w punktach $A(x_A; y_A)$ oraz $B(x_B; y_B)$ określona jest wzorem:

$$|AB| = \sqrt{(x_B - x_A)^2 + (y_B - y_A)^2}$$

→ Środek odcinka

Współrzędne środka odcinka AB:

$$S_{AB} = \left(\frac{x_A + x_B}{2}; \frac{y_A + y_B}{2} \right)$$

• Co jeśli mamy $S(5; 3)$ i $B(3; -8)$, a mamy obliczyć $A(x_A; y_A)$?

$$S_{AB} = \left(\frac{x_A + x_B}{2}; \frac{y_A + y_B}{2} \right)$$

$$\begin{matrix} x_B = 3 & y_B = -8 \\ x_S = 5 & y_S = 3 \end{matrix}$$

$$5 = \frac{x_A + 3}{2} \quad | \cdot 2$$

$$10 = x_A + 3 \quad | -3$$
$$x_A = 7$$

$$3 = \frac{y_A - 8}{2} \quad | \cdot 2$$

$$6 = y_A - 8 \quad | +8$$
$$y_A = 14$$

$$A(7; 14)$$

→ Równanie kierunkowe prostej

• Wyznacz równanie prostej przechodzącej przez punkt $A(3; 4)$ oraz $B(6; 8)$.

$$\textcircled{1} y = ax + b$$

$$\textcircled{2} a = \frac{4 - 8}{3 - 6} = \frac{-4}{-3} = \frac{4}{3}$$

$$\textcircled{3} y = \frac{4}{3}x + b \Rightarrow 4 = \frac{4}{3} \cdot 3 + b$$
$$4 = 4 + b \quad | -4$$
$$b = 0$$

$$y = \frac{4}{3}x + 0 \Rightarrow y = \frac{4}{3}x \leftarrow \text{równanie prostej}$$

→ Równanie ogólne prostej

Postać ogólna:

$$Ax + By + C = 0$$

$$\cdot y = 4x - 3$$

$$0 = 4x - y - 3$$

$$A = 4 \quad B = -1 \quad C = -3$$

$$\cdot y = \frac{4}{3}x$$

$$0 = \frac{4}{3}x - y$$

$$A = \frac{4}{3} \quad B = -1 \quad C = 0$$

$$\cdot -3x + 2y - 1 = 0$$

$$2y = 3x + 1$$

$$y = \frac{3}{2}x + \frac{1}{2}$$

$$\cdot 2x - \frac{3}{4}y + 8 = 0$$

$$\frac{3}{4}y = 2x + 8$$

$$y = 2\frac{4}{3}x + 8\frac{4}{3}$$

$$y = \frac{8}{3}x + \frac{32}{3}$$

PLAN DZIAŁANIA

1. Zapisuję postać kierunkową prostej: $y = ax + b$
2. Zapisuję wzór na współczynnik kierunkowy prostej i go obliczam:

$$a = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A}$$

3. Podstawiam do wzoru $y = ax + b$ współczynnik kierunkowy a oraz współrzędne dowolnego punktu, który należy do prostej.

→ Proste równoległe

Dwie proste są równoległe, jeśli spełniony jest warunek:

$$a_1 = a_2$$

a_1, a_2 - współczynniki kierunkowe prostych

- Wyznacz m , dla którego prosta $y = (2m+3)x - 2$ oraz $y = (12-m)x + 9$ są równoległe.

$$y = (2m+3)x - 2$$

$$a_1 = 2m+3 \quad b_1 = -2$$

$$y = (12-m)x + 9$$

$$a_2 = 12-m \quad b_2 = 9$$

$a_1 = a_2$ ← wtedy proste są równoległe

$$2m+3 = 12-m$$

$$3m = 9$$

$$m = 3$$

dla $m = 3$ proste są równoległe

→ Proste prostopadłe

Dwie proste są prostopadłe, jeśli spełniony jest warunek:

$$a_1 \cdot a_2 = -1$$

a_1, a_2 - współczynniki kierunkowe prostych

- Wyznacz m , dla którego prosta $y = (2m+3)x - 2$ oraz $y = (12-m)x + 9$ są prostopadłe.

$$a_1 = 2m+3$$

$$a_2 = 12-m$$

$a_1 \cdot a_2 = -1$ ← wtedy proste są prostopadłe

$$(2m+3)(12-m) = -1$$

$$24m - 2m^2 + 36 - 3m = -1$$

$$-2m^2 + 21m + 37 = 0$$

$$2m^2 - 21m - 37 = 0$$

$$\sqrt{\Delta} = \sqrt{441 + 296} = \sqrt{737}$$

$$m_1 = \frac{21 + \sqrt{737}}{4}$$

$$m_2 = \frac{21 - \sqrt{737}}{4}$$

Dla $m = \frac{21 + \sqrt{737}}{4}$ lub $m = \frac{21 - \sqrt{737}}{4}$ proste są prostopadłe.

3. Dane są punkty $A = (4, 1)$, $B = (1, 3)$, $C = (4, -1)$. Pole trójkąta ABC jest równe

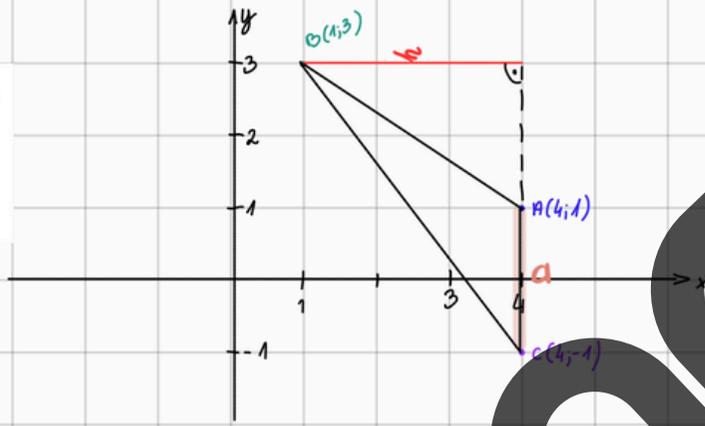
- A. 3
- B. 6
- C. 8
- D. 16

$$P_{\Delta} = \frac{1}{2} ah$$

$$a = 1 - (-1) = 2$$

$$h = 4 - 1 = 3$$

$$P_{\Delta} = \frac{1}{2} \cdot 2 \cdot 3 = 3$$

4. Prosta o równaniu $y = ax + b$ jest prostopadła do prostej o równaniu $y = -4x + 1$ i przechodzi przez punkt $P = (1, 0)$, gdy

A. $a = -4$ i $b = -2$

B. $a = \frac{1}{4}$ i $b = -\frac{1}{8}$

C. $a = -4$ i $b = 2$

D. $a = \frac{1}{4}$ i $b = \frac{1}{2}$

$$y = ax + b \quad P(\frac{1}{2}; 0)$$

$$y = -4x + 1$$

$$a \cdot (-4) = -1 \Rightarrow a = \frac{1}{4}$$

$$y = \frac{1}{4}x + b \quad 0 = \frac{1}{4} \cdot \frac{1}{2} + b \Rightarrow b = -\frac{1}{8}$$

$$y = \frac{1}{4}x - \frac{1}{8}$$

5. Dane są punkty o współrzędnych $A = (-2, 5)$ oraz $B = (4, -1)$. Średnica okręgu wpisanego w kwadrat o boku $|AB|$ jest równa

A. 12

B. 6

C. $6\sqrt{2}$

D. $2\sqrt{6}$

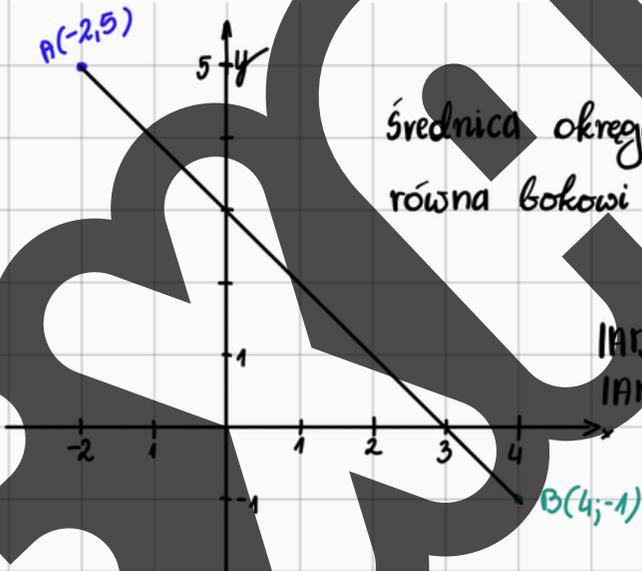
$$A(-2, 5)$$

$$B(4, -1)$$

Średnica okręgu wpisanego w kwadrat o boku $|AB|$ będzie równa bokowi tego kwadratu.

$$|AB| = \sqrt{(4+2)^2 + (-1-5)^2}$$

$$|AB| = \sqrt{6^2 + 6^2} = 6\sqrt{2}$$

6. Suma odległości punktu $A = (-4, 2)$ od prostych o równaniach $x = 4$ i $y = -4$ jest równa

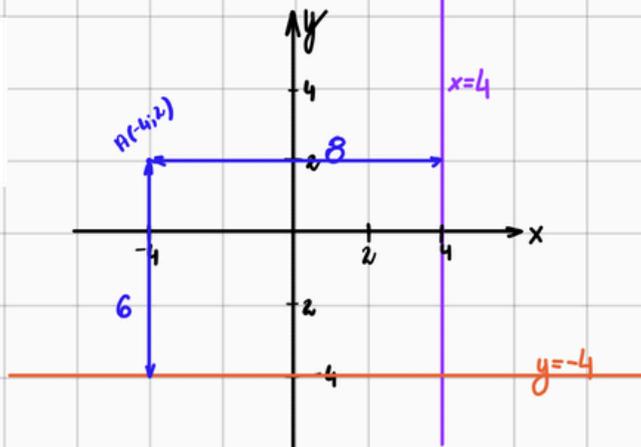
A. 14

B. 12

C. 10

D. 8

$$6 + 8 = 14$$

Równanie okręgu - podstawa i rozszerzenie

→ Równanie okręgu

• postać kanoniczna

środek okręgu $S(a, b)$

$$r > 0$$

$$(x-a)^2 + (y-b)^2 = r^2$$

• postać ogólna

środek okręgu $S(x_0, y_0)$

$$(x-x_0)^2 + (y-y_0)^2 = r^2$$

$$x^2 + y^2 - 2x_0x - 2y_0y + x_0^2 + y_0^2 - r^2 = 0$$

$$x^2 + y^2 + ax + by + c = 0$$

$$a = -2x_0$$

$$b = -2y_0$$

$$c = x_0^2 + y_0^2 - r^2$$

$$x_0 = -\frac{a}{2}$$

$$y_0 = -\frac{b}{2}$$

$$r = \frac{\sqrt{a^2 + b^2 - 4c}}{2}$$

$$a^2 + b^2 - 4c > 0$$

- Dane jest równanie okręgu $x^2 + y^2 - 2x + 2y + 1 = 0$.

Wyznacz współrzędne środka okręgu i długość promienia. Zapisz równanie w postaci kanonicznej.

I sposób

$$x^2 + y^2 + ax + by + c = 0$$

$$a = -2 \quad b = 2 \quad c = 1$$

$$\begin{matrix} x_0 = -\frac{-2}{2} \\ x_0 = 1 \end{matrix} \quad \begin{matrix} y_0 = -\frac{2}{2} \\ y_0 = -1 \end{matrix} \Rightarrow S(1; -1)$$

$$r = \frac{\sqrt{(-2)^2 + 2^2 - 4 \cdot 1}}{2} = \frac{\sqrt{4 + 4 - 4}}{2} = \frac{\sqrt{4}}{2} = \frac{2}{2} = 1$$

$$(x-1)^2 + (y+1)^2 = 1$$

II sposób

$$x^2 + y^2 - 2x + 2y + 1 = 0$$

$$x^2 - 2x + y^2 + 2y + 1 = 0$$

$$x^2 - 2x + 1 + y^2 + 2y + 1 - 1 = 0$$

$$(x-1)^2 + (y+1)^2 - 1 = 0$$

$$(x-1)^2 + (y+1)^2 = 1$$

$$S(1; -1) \quad r = 1$$

6. Wyznacz równanie okręgu przechodzącego przez punkty $A = (-5, 3)$ i $B = (0, 6)$, którego środek leży na prostej o równaniu $x - 3y + 1 = 0$.

$$(x-a)^2 + (y-b)^2 = r^2$$

$$\textcircled{1} \quad a = \frac{6-3}{0+5} = \frac{3}{5}$$

$$6 = \frac{3}{5} \cdot 0 + b \quad b = 6$$

$$AB: y = \frac{3}{5}x + 6$$

$$\textcircled{2} \quad s_{AB} = \left(\frac{-5+0}{2}; \frac{3+6}{2} \right)$$

$$s_{AB} = \left(-\frac{5}{2}; \frac{9}{2} \right)$$

$$a_1 \cdot a_2 = -1 \Rightarrow \frac{3}{5} a_2 = -1 \Rightarrow a_2 = -\frac{5}{3}$$

$$\frac{9}{2} = -\frac{5}{3} \cdot \left(-\frac{5}{2} \right) + b \Rightarrow b = \frac{1}{3}$$

$$\text{symetralna odcinka } AB: y = -\frac{5}{3}x + \frac{1}{3}$$

$$\textcircled{3} \quad x - 3y + 1 = 0 \Rightarrow y = \frac{1}{3}x + \frac{1}{3}$$

$$\begin{cases} y = \frac{1}{3}x + \frac{1}{3} \\ y = -\frac{5}{3}x + \frac{1}{3} \end{cases}$$

$$\frac{1}{3}x + \frac{1}{3} = -\frac{5}{3}x + \frac{1}{3}$$

$$\frac{1}{3}x = -\frac{5}{3}x$$

$$\frac{6}{3}x = 0 \Rightarrow x = 0$$

$$y = -\frac{5}{3} \cdot 0 + \frac{1}{3} = \frac{1}{3}$$

$$\begin{cases} x = 0 \\ y = \frac{1}{3} \end{cases} \Rightarrow s \left(0; \frac{1}{3} \right)$$

$$\textcircled{4} \quad s \left(0; \frac{1}{3} \right) \quad A(-5; 3)$$

$$|AS| = \sqrt{(0+5)^2 + \left(\frac{1}{3}-3\right)^2}$$

$$|AS| = \sqrt{25 + \frac{64}{9}} = \sqrt{\frac{225+64}{9}} = \sqrt{\frac{289}{9}}$$

$$|AS| = \frac{17}{3} \quad |AS| = r = \frac{17}{3}$$

$$\textcircled{5} \quad (x-0)^2 + \left(y - \frac{1}{3}\right)^2 = \left(\frac{17}{3}\right)^2$$

$$x^2 + \left(y - \frac{1}{3}\right)^2 = \frac{289}{9}$$

PLAN DZIAŁANIA

1. Wyznaczamy równanie prostej AB.
2. Wyznaczamy równanie symetralnej odcinka AB.
3. Tworzymy układ równań symetralna AB oraz prosta $x - 3y + 1 = 0$. Miejsce przecięcia się tych prostych będzie środkiem okręgu.
4. Szukamy odległości środka okręgu od punktu A lub od punktu B, to da długość promienia.
5. Zapisujemy równanie okręgu w postaci kanonicznej.

Odległość punktu od prostej

Odległość d punktu $P(x_0, y_0)$ od prostej o równaniu ogólnym $Ax + By + C = 0$ jest równa:

$$d = \frac{|A \cdot x_0 + B \cdot y_0 + C|}{\sqrt{A^2 + B^2}}$$

Odległość punktu od prostej to tak naprawdę długość odcinka prostopadłego do danej prostej, zakończonego w danym punkcie.

1. Prosta o równaniu $y = \frac{3}{4}x - \frac{61}{14}$ jest styczna od okręgu o środku $S = (1, -4)$.
Wyznacz promień tego okręgu.

$$y = \frac{3}{4}x - \frac{61}{14} \Rightarrow 0 = \frac{3}{4}x - y - \frac{61}{14}$$

$$S(1; -4)$$

$$d = \frac{|\frac{3}{4} \cdot 1 - 1 - \frac{61}{14}|}{\sqrt{\frac{9}{16} + 1}} = \frac{|\frac{3}{4} + 4 - \frac{61}{14}|}{\sqrt{\frac{25}{16}}} = \frac{|\frac{11}{28}|}{\frac{5}{4}} = \frac{11}{28} \cdot \frac{4}{5} = \frac{11}{35}$$

$$r = \frac{11}{35}$$

promień okręgu o środku w punkcie S

2. Na płaszczyźnie, w kartezjańskim układzie współrzędnych (x, y) , dane są okrąg O o środku w punkcie $S = (3, -4)$ i prosta k o równaniu $2x - y - 11 = 0$.
Okrąg O jest styczny do prostej k w punkcie P . Wyznacz i zapisz równanie okręgu O .

$$S(3; -4)$$

$$k: 2x - y - 11 = 0$$

$$d = \frac{|2 \cdot 3 - 1 - 11|}{\sqrt{2^2 + 1^2}} = \frac{|6 - 4 - 11|}{\sqrt{5}} = \frac{9}{\sqrt{5}} = \frac{9\sqrt{5}}{5}$$

$$(x - a)^2 + (y - b)^2 = r^2$$

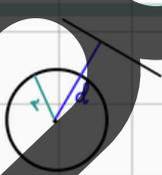
$$(x - 3)^2 + (y + 4)^2 = \frac{81}{5}$$

równanie okręgu

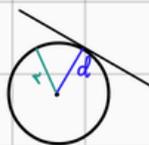
promień okręgu

Punkty wspólne prostej i okręgu, prostej i paraboli

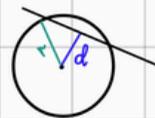
→ Liczba punktów wspólnych prostej i okręgu

- Brak punktów wspólnych
- Odległość środka okręgu od prostej jest większa niż długość promienia
- $d > r$

- 1 punkt wspólny
- Odległość środka okręgu od prostej jest równa promieniowi
- $d = r$

- 2 punkty wspólne
- Odległość środka okręgu od prostej jest mniejsza niż promień
- $d < r$

2. Wyznacz wszystkie wartości parametru m , dla których prosta o równaniu $y = mx + (2m + 3)$ ma dokładnie dwa punkty wspólne z okręgiem o środku w punkcie $S = (0, 0)$ i promieniu $r = 3$.

(rozszerzenie)

$$y = mx + (2m + 3)$$

$$S(0,0), r=3 \Rightarrow x^2 + y^2 = 9$$

$d < 3$ ← aby prosta przecinała okrąg w dwóch miejscach

$$mx - y + 2m + 3 = 0$$

$$d = \frac{|1m \cdot 0 - 1 \cdot 0 + 2m + 3|}{\sqrt{m^2 + (-1)^2}} = \frac{|2m + 3|}{\sqrt{m^2 + 1}}$$

$$\frac{|2m + 3|}{\sqrt{m^2 + 1}} < 3 \quad \sqrt{m^2 + 1} > 0$$

$$|2m + 3| < 3\sqrt{m^2 + 1}$$

$$(2m + 3)^2 < 9(m^2 + 1)$$

$$4m^2 + 12m + 9 < 9m^2 + 9$$

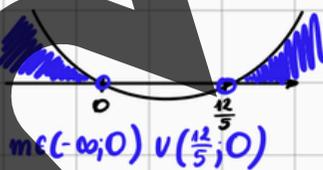
$$-5m^2 + 12m < 0$$

$$-m(5m - 12) < 0$$

$$m(5m - 12) > 0$$

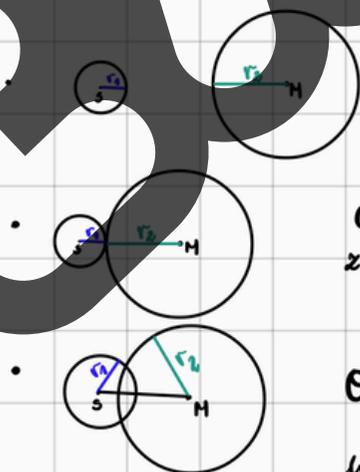
$$m = 0 \quad 5m - 12 = 0$$

$$m = \frac{12}{5}$$

Punkty wspólne dwóch okręgów
rozszerzenie

→ Dane są dwa okręgi O_1 o środku w punkcie S i promieniu r_1 , oraz okrąg O_2 o środku w punkcie M i o promieniu r_2 .

Okręgi takie są rozłączne zewnętrznie wtedy, gdy $|SM| > r_1 + r_2$

Okręgi takie są styczne zewnętrznie wtedy, gdy $|SM| = r_1 + r_2$

Okręgi takie przecinają się wtedy, gdy $|r_1 - r_2| < |SM| < r_1 + r_2$

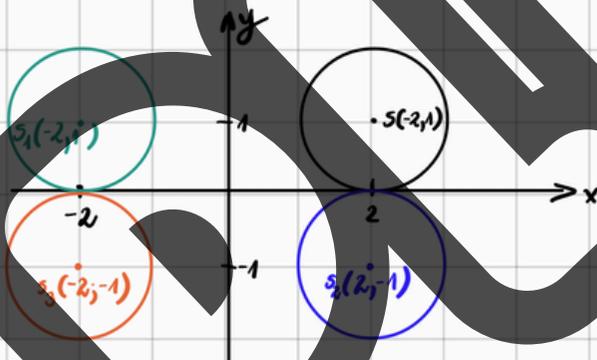
Symetria osiowa i środkowa

→ Jak wyznaczyć obraz okręgu w symetrii osiowej?

• By wyznaczyć obraz okręgu względem osi OY
 ⇒ odbijamy symetrycznie środek okręgu względem osi OY.

• By wyznaczyć obraz okręgu względem osi OX ⇒ odbijamy symetrycznie środek względem osi OX.

• By wyznaczyć obraz okręgu względem początku układu współrzędnych
 ⇒ odbijamy symetrycznie środek okręgu względem punktu (0;0)

→ Obraz wielokąta

By wyznaczyć obraz dowolnego wielokąta:

- W symetrii względem osi x współrzędną y każdego punktu zmieniamy na przeciwną.
- W symetrii względem osi y, współrzędną x każdego punktu zmieniamy na przeciwną.
- W symetrii środkowej względem początku układu współrzędnych, współrzędną x i y każdego punktu zmieniamy na przeciwną.

1. Dany jest trójkąt ABC. Wiadomo, że A jest środkiem okręgu o równaniu $x^2 + y^2 - 6x - 4y + 9 = 0$, B jest środkiem okręgu o równaniu $(x-2)^2 + (y+2)^2 = 9$ oraz C = (6, 2). Wyznacz współrzędne wierzchołków A', B', C' obrazu tego trójkąta względem początku układu współrzędnych. Następnie wyznacz równanie prostej zawierającej środkową A'D' nowopowstałego trójkąta.

① $x^2 + y^2 - 6x - 4y + 9 = 0$

$x^2 - 6x + y^2 - 4y + 9 = 0$

$(x-3)^2 - 9 + (y-2)^2 - 4 + 9 = 0$

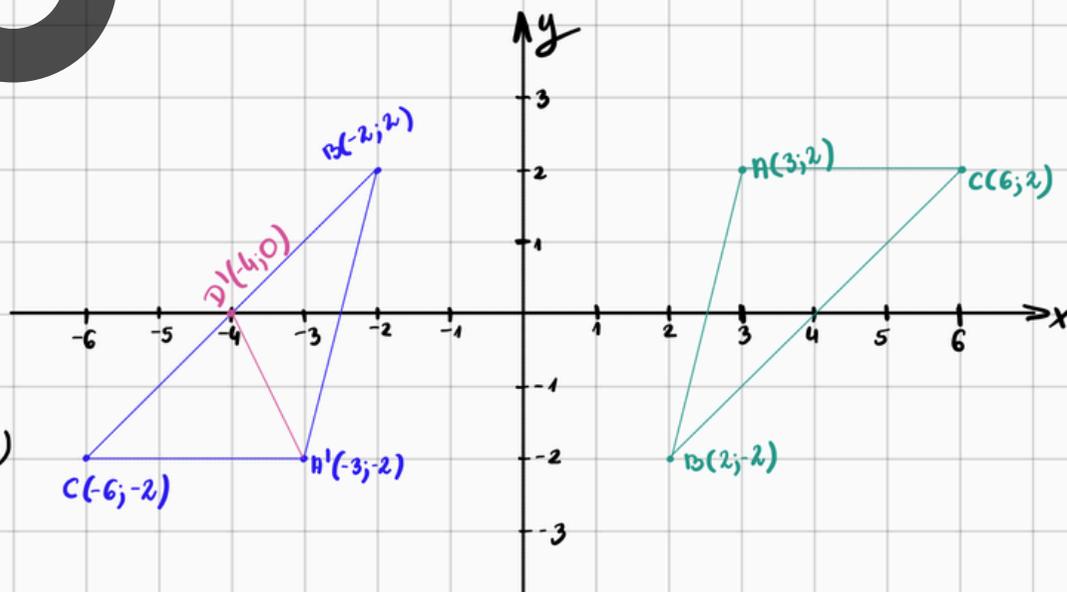
$(x-3)^2 + (y-2)^2 = 4$ A(3;2)

② $(x-2)^2 + (y+2)^2 = 9$ B(2;-2)

③ A(3;2) $\xrightarrow{S(0,0)}$ A'(-3;-2)

B(2;-2) $\xrightarrow{S(0,0)}$ B'(-2;2)

C(6;2) $\xrightarrow{S(0,0)}$ C'(-6;-2)

⑤ D' jest środkiem boku $C'B'$ więc:

$$D' = \left(\frac{-6-2}{2}; \frac{-2+2}{2} \right) \quad D = (-4; 0)$$

$$y = ax + b \quad a = \frac{0+2}{-4+3} = \frac{2}{-1} = -2$$

$$y = -2x + b$$

$$0 = -2 \cdot (-4) + b \Rightarrow b = -8$$

$$y = -2x - 8 \quad \leftarrow \text{równanie środkowej } A'D'$$

Wektory - rozszerzenie

→ **Wektorem** nazwiemy uporządkowaną parę liczb:

$$\vec{AB} = [x_B - x_A; y_B - y_A]$$

Dane są punkty: $A(x_A, y_A)$ i $B(x_B, y_B)$.

- Oblicz współrzędne wektora \vec{AB} jeśli $A(3, 3)$, a $B(6, 4)$.

$$\vec{AB} = [6-3; 4-3] \Rightarrow \vec{AB} = [3; 1]$$

- Wiedząc, że wektor $\vec{AB} = [3; 8]$ i $A(11; -2)$, wyznacz współrzędne punktu B .

$$\vec{AB} = [x_B - x_A; y_B - y_A] \quad [3; 8] = [x_B - 11; y_B + 2]$$

$$3 = x_B - 11$$

$$8 = y_B + 2$$

$$x_B = 14$$

$$6 = y_B$$

$$B(14; 6)$$

→ **Długość wektora**

Dane są punkty: $A(x_A, y_A)$ i $B(x_B, y_B)$.

$$|\vec{AB}| = \sqrt{(x_B - x_A)^2 + (y_B - y_A)^2}$$

Dany jest wektor $\vec{u} = [p; q]$

$$|\vec{u}| = \sqrt{p^2 + q^2}$$